

A small rectangular sign with the letters "AOS" written on it, hanging from a scroll. The sign is surrounded by decorative elements like a heart and flowers.

AOS

A large, ornate white frame with intricate scrollwork, floral patterns, and various illustrations. The frame contains the title, author's name, and several small scenes. At the top left is a silhouette of a woman's head. At the top right is a parrot on a branch. In the center, there are illustrations of a paint palette and brush, and a quill pen. At the bottom, there is a cow in a field, a house, and a duck. The entire design is set against a solid red background.

ANNA AVONLEA

A scene featuring a cow with black and white spots standing in a field. In the foreground, there is a white picket fence. The scene is framed by decorative scrollwork and flowers.

L. M. Montgomery

ANNA

AVONLEA

ANNA

AVONLEA

LUCY MAUD MONTGOMERY

slovar

Anne of Avonlea was first published in 1909.
Aladdin Paperback edition January 2014
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2019
Translation © Beáta Mihalkovičová 2019
Cover illustrations copyright © 2014 by Julene Harrison

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy nesmie byť reprodukováaná ani šírená v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-3716-7

www.slovar.sk

Mojej bývalej učiteľke Hattie Gordon Smithovej
s vďačnou spomienkou na jej lásku a povzbudenie

*Ked' kráča, kam jej osud velí,
v pátách jej kvitnú kvety,
s ňou život ťažký, neveselý
do krásy je odetý.*

Whittier

Kapitola 1

ROZZÚRENÝ SUSED

Vysoké štíhle šesnásťapolročné dievča s vážnymi sivými očami a vlasmi, ktoré jej priatelia označovali za gaštanové, si v jedno neskoré augustové popoludnie sadlo na široký červený pieskovcový schodík pred vstupnými dverami farmárskeho domu na Ostrove princa Eduarda. Predsavzalo si, že v ten deň preloží veľa Vergíliových veršov.

No modrý opar vlniaci sa ponad dozrievajúce stráne, jemný vánok šepkajúci topoľom čarovné zaklínadlá a krásne vlčie maky tancujúce popred tmavý porast mladých jedlí v kúte čerešňového sadu zvádzali skôr k sneniu než štúdiu mŕtvych jazykov. Po chvíli Vergílius skončil nepo-

všimnutý na zemi a Anna sa už s bradou opretou o zopnuté ruky a pohľadom upretým na nádhernú kopu páperových oblakov, čo sa ako obrovská biela hora zhĺkli presne nad domom pána J. A. Harrisona, vznášala v nádhernom svete, v ktorom istá učiteľka robila zásluhnú prácu, tvarovala osudy budúcich štátnikov a nadchýnala mladé mysle a srdcia pre vysoké a vznešené ciele.

Pravda, keď sa pozrieme na fakty – hoci musíme priznať, že Anna také niečo len zriedka urobila skôr, než musela –, bolo veľmi nepravdepodobné, že sa v avonlejskej škole nájde veľa sľubného materiálu, z ktorého by vyrástli celebrity, no človek nikdy nevie, čo sa stane, keď učiteľka použije svoju moc na dobrú vec. Anna mala istú idealistickú predstavu o tom, čo učiteľ dokáže, ak nájde správnu metódu učenia, a práve snívala o úžasnej scéne, čo sa odohrá o štyridsať rokov neskôr: Istý slávny muž, pri ktorom sa nedalo presne povedať, čím sa preslávil, ale podľa nej by bolo úžasné, keby sa stal hlavou vysokej školy alebo kanadským premiérom, jej chytil vráskavú ruku a ubezpečil ju, že práve ona ho priviedla k jeho cieľom a za celý svoj životný úspech vďačí vzdelaniu, ktoré mu vstúpila pred toľkými rokmi v avonlejskej škole. Jej nádherné vízie však prerušilo nanajvýš nemilé prekvapenie.

Najprv po chodníku pribehla plachá jerseyká krava a o päť sekúnd po nej prišiel pán Harrison, ak slovo „prišiel“ dostatočne vystihuje spôsob, akým sa vrátil do dvora.

Ani si neotvoril bránku, preskočil plot a nahnevane sa oboril na ohromenú Annu, ktorá vstala a s úžasom naňho hľadela. Pán Harrison bol ich nový sused z pravej strany a nikdy predtým sa s ním nestretla, hoci ho už raz či dvakrát zazrela.

Pán Robert Bell, ktorého farma na západnej strane susedila s Cuthbertovcami, ju v apríli, ešte predtým, čo sa Anna vrátila domov z Queen's, predal a odsťahoval sa do Charlottetownu. Kúpil ju istý pán J. A. Harrison, o ktorom nikto nič nevedel, len jeho meno a to, že pochádza z New Brunswicku. No ani nie po mesiaci v Avonlea získal povest' čudáka a pani Rachel Lyndová ho dokonca označila za šialenca. Pani Rachel bola otvorená žena, ako si tí, čo sa s ňou už zoznámili, asi pamätajú. Pán Harrison sa od ostatných bezpochyby odlišoval, a to, ako všetci dobre vedia, sa považuje za základnú črtu šialenca.

V prvom rade si udržiaval dom sám a všetkým dal na známosť, že nepotrebuje žiadne bláznivé baby. Avonlejské ženy mu to však nedarovali a rozširovali hrôzostrašné historky o tom, ako vedie domácnosť a varí. Najal si malého Johna Henryho Cartera z White Sands a práve on tie historky pustil do obehu. Hlavným problémom bol fakt, že pán Harrison nemal presne určený čas, kedy sa podávalo jedlo. Sám si zahryzol, keď bol hladný, a ak bol John Henry práve nablízku, ušlo sa aj jemu, ale ak tam nebol, musel čakať, kým pán Harrison znovu vyhladne. John Henry sa pono-

soval, že by istotne umrel od hladu, keby nechodil v nedeľu domov a poriadne sa nenajedol a keby mu matka každý pondelok ráno nepribalila košík s poživňou.

Pokiaľ išlo o umývanie riadu, pán Harrison sa ani netváril, že ho vôbec umýva, až kým neprišla daždivá nedeľa. Vtedy sa pustil do práce, všetok riad naraz umyl v sude na dažďovú vodu a nechal ho odkvapkať.

Pán Harrison sa všetkých stránil. Keď ho požiadali, aby prispel na plat reverenda Allana, odvetil, že najprv počká, koľko dolárov si jeho kázne zaslúžia. Vraj nemieni kupovať mačku vo vreci. A keď za ním zašla pani Lyndová, aby prispel na misie – a náhodou si obzrela vnútro domu –, povedal jej, že medzi starými klebetnicami v Avonlea je viac pohaniek ako kdekoľvek inde a že by jej ochotne prispel na ich pokresťančenie, keby sa toho ujala. Pani Rachel sa pobrala preč a vyhlásila, aké je šťastie, že je úbohá pani Bellová už na druhom svete, lebo keby videla, v akom stave sa nachádza jej dom, na ktorý bola taká pyšná, puklo by jej srdce.

„Veď podlahu v kuchyni drhla každý druhý deň,“ povedala pani Lyndová Marille Cuthbertovej rozhorčene, „a keby si ju teraz videla! Keď som po nej kráčala, musela som si nadvihovať sukňu.“

A navyše mal pán Harrison papagája, ktorého volal Ginger.* Nikto v Avonlea nikdy nemal papagája, a tak tú

* Zázvor po anglicky.

novotu sotva považovali za úctyhodnú. A ešte akého papagája! Keby ste brali vážne, čo o ňom hovoril John Henry Carter, na svete by sa nenašiel taký bezbožný vták. Neskutočne hrešil. Pani Carterová by Johna Henryho odtiaľ okamžite odvieďla, keby si bola istá, že mu nájde prácu u niekoho iného. John Henry vraj podišiel jedného dňa ku klietke príliš blízko a Ginger sa mu zahryzol do krku. Keď sa ten nešťastník vrátil v nedeľu domov, pani Carterová každému ukazovala jeho ranu.

To všetko prebleslo Anne myslou v okamihu, keď pán Harrison zastal rovno pred ňou a od jedu očividne nevládal lapiť dych. Nikto by ho nepovažoval za pekného ani vo chvíli, keď mal tú najlepšiu náladu. Bol nízky, tučný a holo hlavý, no keď mu tvár sfialovala od hnevu a obrovské modré oči mu takmer vypadli z jamôk, Anne pripadal ako ten najškaredší človek, akého kedy videla.

Zrazu sa pánovi Harrisonovi podarilo nájsť reč.

„Toto nestrpím,“ prskal, „už ani deň, počujete, slečna!? Namojdušu, toto je už tretí raz, slečna... Tretí raz! Už mi došla trpezlivosť, slečna. Minule som vystríhal vašu tetu, aby sa to viac nestalo... a ona to dovolila... urobila... rád by som vedel, čo tým chce povedať. Preto som tu, slečna.“

„Vysvetlite mi, v čom je problém?“ spýtala sa Anna nanajvýš dôstojne. Vystupovanie si v poslednom čase poriadne trénovala, aby ho už mala nacvičené, keď sa začne škola, no na rozzúreného J. A. Harrisona očividne vôbec neúčinkovalo.

„Problém? Namojdušu, veru veľký problém. Ten problém je, slečna, že som ani nie pred pol hodinou znovu prichytil jerseyckú kravu vašej tety vo svojom ovse. Uvedomte si, už po tretí raz! Chytil som ju tam minulý utorok aj včera. Bol som tu a povedal vašej tete, aby dala pozor a viac sa to neopakovalo. A ona nedala pozor. Kde je vaša teta, slečna? Chcem si s ňou len chvíľu pohovoriť a povedať jej, čo si o tom myslím, čo si o tom J. A. Harrison myslí, slečna.“

„Ak máte na mysli slečnu Marillu Cuthbertovú, nie je to moja teta. A odišla do East Graftonu pozrieť svoju veľmi chorú vzdialenú príbuznú,“ odvetila Anna a s každým slovom jej dôstojnosť narastala. „Veľmi ma mrzí, že sa moja krava zatúlala do vášho ovsa. Je to moja krava, nie slečny Cuthbertovej. Matej mi ju dal pred troma rokmi, keď bola ešte teliatko. Kúpil ju od pána Bella.“

„Mrzí vás to, slečna? To, že vás to mrzí, mi vôbec nepomôže. Len sa choďte pozrieť na tú spúšť, čo vaše zviera narobilo na mojom poli. Podupalo ovos od stredy až k okrajom, slečna.“

„To ma veľmi mrzí,“ zopakovala Anna pevne. „Možno keby ste mali lepšie udržiavané ploty, Dolly by sa tam nedostala. To je váš plot, čo delí vaše pole od našej pastviny. Minule som si všimla, že nie je celkom v poriadku.“

„Môj plot je v poriadku,“ vyprskol pán Harrison a nahnevaný ešte väčšmi než predtým preniesol bitku na nepriateľské územie. „Ani väzenský múr by neudržal takého

diabla, ako je tá krava. A to vám poviem, vy červenohlavá krpaňa, ak je tá krava vaša, ako vravíte, radšej by ste mali dávať pozor, aby nelozila iným ľuďom do obilia, ako si tu vysedávať nad žltými románmi,“ a hodil ostrý pohľad na nevinného hnedého Vergília pri Anniných nohách. V tej chvíli okrem Anniných vlasov sčervenelo ešte niečo iné, keďže pán Harrison sa dotkol jej citlivého miesta.

„Radšej červené vlasy než žiadne, iba trochu bokombrád okolo uší,“ vzkypela.

Trafila, keďže aj pán Harrison bol veľmi háklivý na svoju holú hlavu. Znovu ho premohol hnev a ako bez dychu uprene zísal na Annu, ktorá sa medzitým už ovládla a využila svoju prevahu.

„Súcitím s vami, pán Harrison, pretože mám predstavivosť. Viem si predstaviť, aké musí byť poburujúce, keď nájdete cudziu kravu vo svojom ovse, a nebudem sa na vás hnevať pre to, čo ste povedali. Sľubujem, že Dolly sa už nikdy nezatúla do vášho ovsa. Dávam vám čestné slovo.“

„Dobre, dajte na ňu pozor,“ zahundral pán Harrison akosi poddajne, no odchádzal dosť nahnevaný a Anna počula, že si po celý čas, čo bol ešte v dosluchu, šomral.

Mimoriadne rozrušená Anna prešla cez dvor a zatvorila nezbednú jerseyckú kravu do ohrady.

Asi sa odtiaľ nedostane, ak nezhodí plot, pomyslela si. Teraz vyzerá dosť pokojná. Tuším sa prežrala toho ovsa. Keby som ju len bola minulý týždeň predala pánovi Shea-

rovi, keď ju chcel. No myslela som si, že bude lepšie počkať na dobytčí trh a poslať ich tam všetky spolu. Som presvedčená, že pán Harrison je naozaj šialenec. Bezpochyby v *ňom* nebude ani náznak spriaznenej duše.

Anna vždy mala na vyhľadávanie spriaznených duší zvláštny zmysel.

Len čo sa vrátila do domu, na dvore sa objavila Marilla Cuthbertová, preto bežala pripraviť čaj.* A celú záležitosť prebrali pri stole.

„Poteším sa, keď už bude po tom trhu,“ povedala Marilla. „Mať doma toľko dobytka a nikoho, kto by sa oň staral, iba toho nespoľahlivého Martina, je priveľká zodpovednosť. Ešte sa nevrátil, a to tu mal byť už včera večer. Sľúbil mi to, ak ho pustím na tetin pohreb. Veru neviem, koľko má tiet. Odkedy sme si ho pred rokom najali, je to už štvrtá. Budem veľmi vďačná, keď bude úroda pod strechou a farmu prevezme pán Barry. Musíme držať Dolly zavretú v ohrade, kým nepríde Martin, lebo na zadnej pastvine sa musia upevniť ploty. Tento svet je tuším plný starostí, ako vraví Rachel. Chuderka Mary Keithová umiera a veru netuším, čo sa stane s jej dvoma deťmi. Má švagra v Britskej Kolumbii a už mu o deťoch písala, ale zatiaľ neodpovedal.“

„Aké deti? Koľko majú rokov?“

* Čaj popoludní predstavoval náš olovrant, len sa podľa starého anglického zvyku vždy podával čaj a k nemu chlieb (pôvodne opečený toast) s maslom a džemom alebo koláč.

„Šešť a niečo... Sú to dvojčatá.“

„Ó, mňa dvojčatá vždy fascinovali, keďže ich pani Hammondová mala toľko,“ povedala Anna zápalisto. „Sú pekné?“

„Ktohovie, to by si ani nezistila, také boli špinavé. Davy vonku vyrábala koláčiky z blata a Dora ho išla zavolať. Davy ju strčil dolu hlavou do toho najväčšieho koláča, a keď sa rozplakala, šmaril sa doň aj on a poriadne sa v ňom vyváľal, aby jej ukázal, že nemá prečo plakať. Mary povedala, že Dora je naozaj veľmi dobré dieťa, no Davy neustále vystrája nezbednosti. Dalo by sa povedať, že nie je veľmi vychovaný. Otec im umrel, keď bol ešte bábätko, a Mary je takmer odvtedy chorá.“

„Zakaždým mi je ľúto nevychovaných detí,“ povedala Anna rozvážne. „Veď viete, aj ja som bola nevychovaná, kým ste ma nevzali pod svoje krídla. Dúfam, že sa o ne strýko postará. Aká vám je pani Keithová rodina?“

„Mary? Žiadna. Jej manžel bol... bol naším bratrancom z tretieho kolena. Aha, po dvore ide pani Lyndová. Myslím, že sa ide spýtať na Mary.“

„Nevravte jej o pánovi Harrisonovi a krave,“ poprosila Anna.

Marilla jej to sľúbila, ale celkom nadarmo, lebo sotva sa pani Lyndová poriadne usadila, oznámila:

„Keď som sa dnes vracala z Carmody, videla som pána Harrisona vyháňať vašu jerseyckú kravu z ovsa. Vyzeral, akoby zošalel. Narobil veľký krik?“

Marilla a Anna sa na seba potajomky pobavene usmiali. Pani Lyndovej ujde v Avonlea máločo.

„Ak vojdete o polnoci do svojej izby, zamknete sa, zatiahnete závesy a *kýchnete si*, pani Lyndová sa vás na druhý deň spýta, či máte nádchu!“ vyhlásila Anna len v to ráno.

„Veru narobil,“ priznala Marilla. „Bola som preč, tak povedal Anne, čo si o tom myslíš.“

„Podľa mňa je to veľmi nepríjemný muž,“ dodala Anna a rozhorčene pohodila červenou hlavou.

„V živote si nepovedala pravdivejšiu vec,“ odvetila pani Rachel dôstojne. „Vedela som, že budú problémy, keď Robert Bell predá svoj pozemok mužovi z New Brunswicku, tak je to. Neviem, čo sa s Avonlea stane, keď sa sem vrúti toľko čudných cudzích ľudí. Čoskoro tu nebude dosť bezpečne, aby sme si v pokoji ľahli do postele.“

„A kto ďalší sa sem chystá prísť?“ spýtala sa Marilla.

„Nepočula si? Nuž, napríklad istá rodina Donnellová. Prenajali si starý dom Petera Sloana. Peter si najal muža, aby udržal v chode mlyn. Pochádzajú odkiaľsi z východu a nikto o nich nič nevie. Plánuje sa sem presťahovať aj ten lenivý Timothy Cotton z White Sands s rodinou, a to bude jednoducho záťaž pre všetkých. On má suchoty – ak práve nekradne – a jeho žene ruky vykrúca od roboty. Vraj umýva riad *posediacky*. Pani Pyeová si vzala sirotu Anthonyho Pyea, synovca jej manžela. Bude chodiť k tebe do školy Anna, takže čakaj problémy, tak je to. A budeš mať aj ďal-

šieho čudného žiaka. Paul Irving príde zo Štátov k svojej starej mame. Pamätáš sa na jeho otca, Marilla? Stephen Irving, ten, čo vodil za nos Lavendar Lewisovú z Graftonu?“

„Nemyslím, že ju vodil za nos. Pohádali sa... Podľa mňa boli na vine obaja.“

„Nuž, nech je, ako chce, nevzal si ju a vraví sa, že odvtedy je čudáčka. Žije celkom sama v tom kamennom domčeku, ktorý volá Ozvena. Stephen odišiel do Štátov, zamestnal sa u strýka v podniku a oženil sa s Yankeeovkou.* Odvtedy nebol doma, hoci matka ho bola raz či dvakrát pozrieť. Manželka mu pred dvoma rokmi zomrela a on teraz posielal syna na nejaký čas k matke. Má desať a veru neviem, či pôjde o mimoriadne vítaného žiaka. O týchto Yankeeoch sa to nikdy nedá povedať.“

Pani Lyndová hľadela na všetkých, čo sa nanešťastie nenarodili alebo nevyrástli na Ostrove princa Eduarda, s rozhorčenou otázkou: Čo môže byť dobré z Nazaretu?*** Pravdaže, mohli to byť *dobrí* ľudia, ale s istotou sa o tom dalo pochybovať. Osobitné predsudky prechovávala voči Yankeeom. Jej manžel raz obral zamestnávateľa, u ktorého v Bostone pracoval, o desať dolárov, a potom už ani anjeli, ani authority, ba ani žiadna iná moc pani Rachel nepresvedčila, že za to nie sú zodpovedné celé Spojené štáty.

* Prezývka rodených po anglicky hovoriacich občanov Spojených štátov, typických Američanov.

** Biblia. Evanjelium podľa Jána, 1:46.

„Avonlejská škola nebude kvôli troche novej krvi o nič horšia,“ povedala Marilla sucho, „a ak sa ten chlapec podal na svojho otca, určite je dobrý. Steve Irving bol ten najlepší chlapec, aký tu na okolí kedy vyrástol, hoci niektorí ľudia o ňom tvrdili, že je pyšný. Podľa mňa bude pani Irvingová veľmi rada, keď ho tu bude mať. Odkedy jej zomrel manžel, je veľmi osamelá.“

„Ó, ten chlapec možno je dobrý, ale iný ako avonlejské deti,“ odvetila pani Rachel, akoby vyniesla konečný ortieľ. A názory pani Rachel na ľudí, miesta či veci si vždy zaručene osvojili i ostatní. „Čo to počúvam, Anna, že sa chystáš založiť dedinský okrášľovací spolok?“

„Iba sme to s niektorými dievčatami a chlapcami preberali na poslednom stretnutí Diskusného klubu,“ odvetila Anna a krv sa jej nahrnula do tváre. „Podľa nich by to bol výborný nápad, a aj podľa pána a pani Allanovcov. Veľa dedín už má taký spolok.“

„Nuž, budeš s tým mať iba starosti. Radšej by si to mala nechať tak, Anna, tak je to. Ľudia nemajú radi, keď ich chce niekto naprávať.“

„Ó, my sa nepokúsime naprávať *ľudí*, ale Avonlea. Dá sa urobiť toľko vecí, vďaka ktorým tu bude krajšie. Keby sa napríklad podarilo presvedčiť pána Leviho Boultera, aby zbúral ten hrozný dom na hornej farme, nevyzeralo by to tu lepšie?“

„To veru áno,“ pripustila pani Rachel. „Tá stará ruina je taká strašidelná už celé roky. Ale ak sa vám, okrášľova-

čom, podarí prehovoriť Leviho Boultera, aby urobil niečo pre verejnosť a nechcel za to peniaze, rada by som bola pritom a videla a počula, ako to prebieha, tak je to. Nechcem ťa odrádzať, Anna, lebo na tom predsa len niečo je, hoci predpokladám, že si to vyčítala z niektorého poradného yankeeskeho časopisu, ale budeš mať plné ruky práce v škole. Ako priateľka ti radím, aby si si nepridávala ďalšie starosti, tak je to. No je mi jasné, že ak si si to vzala do hlavy, pôjdeš si za tým. Ty si akosi vždy dovedla veci do konca.“

Annine pevne zovreté pery prezrádzali, že pani Rachel nebola celkom mimo. Anna už do založenia okrásľovacieho spolku vkladala celé srdce. Zapálila preň aj Gilberta Blytha, ktorý mal síce učiť vo White Sands, ale od piatka večera do pondelka rána mal byť doma. Väčšina mládeže sa rada pridala ku všetkému, čo jej poskytlo príležitosť na stretnutia, a teda aj zábavu. A pokiaľ išlo o samotné okráslenie, o tom ešte nemal nikto okrem Anny a Gilberta jasnú predstavu. Preberali to a plánovali až dovtedy, kým im dokonalé Avonlea nevyvstalo prinajmenšom v myslí, ak nie aj niekde inde.

Pani Rachel však mala aj inú novinku.

„Školu v Carmody zverili Priscille Grantovej. Nenastúpila si do Queen's spolu s dievčaťom, čo sa tak volalo, Anna?“

„Áno. Priscilla má učiť v Carmody? To je úžasné!“ zvolala Anna, sivé oči sa jej zapálili, až pripomínali hviezdy,

na čo si pani Lyndová znovu položila zvedavú otázku, či sa niekedy rozhodne, či je Anna Shirleyová skutočne pekné dievča, alebo nie je.